

Foreløbig udgave

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

20. marts 2025 (*)

» Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 93/13/EØF – anvendelsesområde – artikel 2, litra b) – artikel 3, stk. 1 – artikel 4, stk. 2 – artikel 5 – artikel 6, stk. 1 – artikel 8a – standardkontrakt – kontrakt indgået mellem en erhvervsdrivende, der leverer tjenesteydelser inden for sportslig udvikling og karrierefremme, og en mindreårig »lovende« spiller repræsenteret af sine forældre – vilkår, der fastsætter en forpligtelse til at betale den erhvervsdrivende et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som denne sportsudøver modtager i de følgende 15 år – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 17 og 24 – ejendomsret – børns rettigheder «

I sag C-365/23 [Arce] (i),

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol, Letland) ved afgørelse af 7. juni 2023, indgået til Domstolen den 9. juni 2023, i sagen

SIA »A«

mod

C,

D,

E,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af formanden for Fjerde Afdeling, I. Jarukaitis (refererende dommer), som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne D. Gratsias og E. Regan,

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: fuldmægtig A. Lamote,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. juni 2024,

efter at der er afgivet indlæg af:

- SIA »A« ved advokāts A. Bitāns,
- C ved advokāts I. Grunte,
- D og E ved jurists G. Madelis og advokāte K. Salmgrieze,
- den lettiske regering ved E. Bārdiņš, J. Davidoviča og K. Pommere, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved I. Rubene og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. oktober 2024,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, litra b), artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, artikel 5 og artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29), artikel 8a i direktiv 93/13, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 (EUT 2011, L 304, s. 64), og artikel 17, stk. 1, samt artikel 24 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem SIA »A«, et lettisk selskab med begrænset ansvar, hvis formål er at sikre udviklingen af sportsudøvere i Letland, og C, D og E vedrørende et krav om betaling af et vederlag til opfyldelse af en aftale om sportslig udvikling og karrierefremme.

Retsforskrifter

EU-retten

Chartret

- 3 Chartrets artikel 17 med overskriften »Ejendomsret« bestemmer i stk. 1:
»Enhver har ret til at besidde lovligt erhvervet ejendom, at anvende den, at træffe dispositioner hermed og at lade den gå i arv. Ingen må berøves sin ejendom, medmindre det skønnes nødvendigt i samfundets interesse, og det sker i de tilfælde og på de betingelser, der er fastsat ved lov, og mod rimelig og rettidig erstatning for tabet. Anvendelsen af ejendommen kan reguleres ved lov, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til almenvellet.«
- 4 Chartrets artikel 24 med overskriften »Børns rettigheder« foreskriver i stk. 2:
»I alle handlinger vedrørende børn, uanset om de udføres af offentlige myndigheder eller private institutioner, skal barnets tarv komme i første række.«
- 5 Chartrets artikel 51, der vedrører dets anvendelsesområde, har følgende ordlyd:
»1. Bestemmelserne i dette charter er rettet til Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer under iagttagelse af nærhedsprincippet samt til medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten. De respekterer derfor rettighederne, overholder principperne og fremmer anvendelsen heraf i overensstemmelse med deres respektive kompetencer og under overholdelse af grænserne for de kompetencer, der er tildelt Unionen i traktaterne.
2. Dette charter udvider ikke anvendelsesområdet for EU-retten ud over Unionens kompetencer og skaber ingen nye kompetencer eller nye opgaver for Unionen og ændrer ikke de kompetencer og opgaver, der er fastlagt i traktaterne.«

Direktiv 93/13

- 6 10., 13. og 16. betragtning til direktiv 93/13 har følgende ordlyd:
»[F]orbrugeren kan sikres en bedre beskyttelse gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår; disse bestemmelser skal finde anvendelse på alle aftaler, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere; dette direktiv finder derfor ikke anvendelse på bl.a. arbejdskontrakter, aftaler vedrørende arveret og familieret samt aftaler om oprettelse af selskaber og om disses vedtægter[.]

[...]

[D]et antages, at de love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne, som direkte eller indirekte fastsætter vilkårene for forbrugeraftaler, ikke indeholder urimelige kontraktvilkår; det forekommer derfor ikke nødvendigt at lade kontraktvilkår, der afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, være underlagt bestemmelserne i dette direktiv; udtrykket »love og bindende administrative bestemmelser« omfatter ligeledes de regler, som ifølge lovgivningen gælder mellem de kontraherende parter, når der ikke er aftalt anden ordning[.]

[...]

[V]urderingen efter faste generelle kriterier af, om vilkår er urimelige, navnlig i forbindelse med

erhvervsvirksomhed af offentlig karakter i form af levering af kollektive tjenesteydelser baseret på solidaritet mellem brugerne, skal suppleres med en samlet vurdering af de forskellige berørte interesser; heri ligger hensynet til, at der er handlet i god tro; ved vurderingen af begrebet god tro skal der især tages hensyn til styrkeforholdet i parternes forhandlingspositioner, til, om forbrugeren på den ene eller den anden måde er blevet tilskyndet til at give sin tilslutning til kontraktvilkåret, og til, om varerne eller tjenesteydelserne er solgt eller leveret på forbrugers særlige bestilling; den erhvervsdrivende kan opfylde kravet om god tro ved at handle loyalt og rimeligt med den anden part, hvis legitime interesser han skal tage hensyn til[.]«

7 Dette direktivs artikel 1, stk. 1, bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.«

8 I nævnte direktivs artikel 2 bestemmes:

»I dette direktiv forstås ved

- a) »urimelige vilkår«: kontraktvilkår som defineret i artikel 3
- b) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv
- c) »erhvervsdrivende«: en fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler handler som led i sit erhverv, hvad enten det er offentligt eller privat.«

9 Samme direktivs artikel 3, stk. 1 og 2, foreskriver:

»1. Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

2. Et kontraktvilkår anses altid for ikke at have været genstand for individuel forhandling, når det er udarbejdet på forhånd, og forbrugeren derved ikke har haft nogen indflydelse på indholdet, navnlig i forbindelse med en standardkontrakt.

Den omstændighed, at visse elementer i et kontraktvilkår eller et enkelt kontraktvilkår har været genstand for individuel forhandling, udelukker ikke anvendelse af denne artikel på resten af en aftale, hvis en samlet vurdering fører til den konklusion, at der alligevel er tale om en standardkontrakt.

Hvis en erhvervsdrivende hævder, at et standardiseret kontraktvilkår har været genstand for individuel forhandling, har han bevisbyrden.«

10 Artikel 4 i direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»1. Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.

2. Vurderingen af, om kontraktvilkårene er urimelige, omfatter hverken definitionen af aftalens hovedgenstand eller overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor, for så vidt disse vilkår er affattet klart og forståeligt.«

11 Dette direktivs artikel 5 fastsætter:

»I de aftaler, hvor alle eller nogle af de vilkår, der tilbydes forbrugeren, er i skriftlig form, skal disse vilkår altid være udarbejdet på en klar og forståelig måde. Hvis der opstår tvivl om et kontraktvilkårs betydning, gælder den fortolkning, som er mest gunstig for forbrugeren. Denne fortolkningsregel gælder ikke i forbindelse med de procedurer, der er fastsat i artikel 7, stk. 2.«

12 Nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med

en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

13 Samme direktivs artikel 8 bestemmer:

»Medlemsstaterne kan inden for det område, der omfattes af dette direktiv, vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre en mere omfattende beskyttelse af forbrugerne.«

14 Direktiv 2011/83 ændrede direktiv 93/13 ved at indsætte en artikel 8a heri. Denne artikel fastsætter følgende i stk. 1:

»Hvis en medlemsstat vedtager bestemmelser i overensstemmelse med artikel 8, skal den underrette Kommissionen herom samt om alle eventuelle senere ændringer, navnlig hvis disse bestemmelser:

- udvider vurderingen på grundlag af kriterierne for urimelige kontraktvilkår til også at gælde for individuelt forhandlede kontraktvilkår eller for prisens eller betalingens tilstrækkelighed
- indeholder fortegnelser om kontraktvilkår, der betragtes som urimelige.«

Direktiv 2005/29/EF

15 Artikel 5, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT 2005, L 149, s. 22) foreskriver følgende:

»Handelspraksis, der på en måde, som den erhvervsdrivende med rimelighed kan forventes at forudse, må formodes kun at forvride den økonomiske adfærd væsentligt hos en klart identificerbar gruppe af forbrugere, som er særligt sårbare over for denne praksis eller det omhandlede produkt på grund af deres mentale eller fysiske handicap, alder eller godtroenhed, vurderes med udgangspunkt i et gennemsnitligt medlem af gruppen. Dette berører ikke den almindelige og legale reklamepraksis, der består i at fremsætte overdrevne udtalelser eller udtalelser, som ikke er beregnet til at blive opfattet bogstaveligt.«

Lettisk ret

Den civile lovbog

16 Artikel 186 i Civillikums (den civile lovbog) bestemmer, at forældrene i fællesskab repræsenterer deres barn i dets personlige og formueretlige forhold (fælles repræsentation).

17 Artikel 223 i denne lovbog har følgende ordlyd:

»Faderen og moderen er værger for deres mindreårige børn i medfør af deres forældremyndighed.«

18 Nævnte lovbogs artikel 293 foreskriver:

»Værgen kan i sager, som vedrører den mindreårige, og i dennes interesse indgå enhver type aftaler og modtage og foretage betalinger. Alle disse handlinger binder den mindreårige, såfremt værgen har handlet i god tro og inden for grænserne af sund økonomisk forvaltning, uden at binde den mindreårige ud over det tidspunkt, hvor vedkommende bliver myndig, medmindre der foreligger særlige behov.«

19 Samme lovbogs artikel 1408 har følgende ordlyd:

»Mindreårige har ikke retsevne.«

Lov om beskyttelse af forbrugerrettigheder

20 Artikel 1 i Patērētāju tiesību aizsardzības likums (lov om beskyttelse af forbrugerrettigheder) af 1. april 1999 (*Latvijas Vēstnesis*, 1999, nr. 104/105) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, med overskriften »Definitioner, der anvendes i loven« foreskriver:

»I denne lov forstås ved:

[...]

- 3) forbruger – enhver fysisk person, som udtrykker et ønske om at erhverve, erhverver eller kan erhverve eller anvende varer eller ydelser med et formål, der ikke vedrører vedkommendes økonomiske eller erhvervsmæssige aktivitet
- 4) leverandør af tjenesteydelser – enhver person, der som led i udøvelsen af sin økonomiske eller erhvervsmæssige aktivitet leverer en ydelse til en forbruger

[...]«

21 Denne lovs artikel 6 med overskriften »Urimelige kontraktvilkår« fastsætter:

»[...]

- (2) Aftalens vilkår skal være affattet klart og forståeligt.
- (3) Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for forhandling mellem parterne, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

[...]

- (8) Urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en producent, sælger eller leverandør af tjenesteydelser har indgået med en forbruger, er ugyldige fra tidspunktet for aftalens indgåelse, idet aftalen dog forbliver gyldig, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.

[...]«

22 Lov af 24. april 2014 (*Latvijas Vēstnesis*, 2014, nr. 92) indsatte i artikel 6 i lov om forbrugerbeskyttelse et stk. 2² med følgende ordlyd:

»Bestemmelserne i denne artikel finder ikke anvendelse på kontraktvilkår, som definerer aftalens genstand eller vedrører overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor, for så vidt som disse vilkår er affattet klart og forståeligt. [...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 23 A tilbyder sportsudøvere en række støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karrierefremme.
- 24 Den 14. januar 2009 indgik A med C, der på daværende tidspunkt var 17 år, repræsenteret ved D og E, dennes forældre, en aftale om støtte af C's sportslige udvikling og karrierefremme med henblik på at sikre, at C, der endnu ikke var professionel sportsudøver, kunne få en vellykket professionel karriere inden for basketball (herefter »aftalen af 14. januar 2009«). Nævnte aftale blev indgået for en periode på 15 år, dvs. indtil den 14. januar 2024.
- 25 Aftalen af 14. januar 2009 bestemte, at A ville tilbyde C en lang række tjenesteydelser, herunder uddannelses- og træningsydelser, sportsmedicinske ydelser og sportspsykologisk assistance, professionsvejledning, indgåelse af kontrakter mellem sportsudøveren og klubber, samt støtte til marketing, juridiske ydelser og revisorbistand. Som modydelse forpligtede C sig i henhold til aftalens punkt 6.1 til at betale A et vederlag svarende til 10% af alle A's nettoindtægter i aftalens løbetid, forhøjet med den merværdiafgift, der finder anvendelse i Letland, forudsat at disse indtægter udgjorde mindst 1 500 EUR om måneden.
- 26 Idet A var af den opfattelse, at det vederlag, der var fastsat i aftalen af 14. januar 2009 for de til C leverede tjenesteydelser, ikke var blevet betalt, anlagde A den 29. juni 2020 sag ved de lettiske domstole med påstand om, at de sagsøgte i hovedsagen tilpligtedes at betale A et beløb på 1 663 777,99 EUR, svarende til 10% af C's indtægter fra kontrakter indgået med sportsklubber.
- 27 Retten i første instans og derefter appelretten forkastede A's påstand med den begrundelse, at aftalen af 14. januar 2009 ikke var i overensstemmelse med de nationale bestemmelser om beskyttelse af forbrugerrettigheder, og at navnlig vilkåret om, at C skulle betale et vederlag på 10% af sine indtægter i hele aftalens løbetid, var urimeligt.

- 28 A har iværksat kassationsappel ved Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol, Letland), som er den forelæggende ret. Selskabet har gjort gældende, at de nationale bestemmelser om beskyttelse af forbrugerrettigheder ikke var relevante i det foreliggende tilfælde, eftersom aftalen af 14. januar 2009 henhører under kategorien vedrørende aftaler indgået med en »lovende sportsudøver«, som disse bestemmelser ikke finder anvendelse på. A har ligeledes begæret, at der indgives en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen.
- 29 Den forelæggende ret har anført, at selv om Domstolen allerede flere gange har fortolket begrebet »forbruger«, har den hidtil ikke undersøgt, om bestemmelserne om beskyttelse af forbrugernes rettigheder finder anvendelse inden for sportsområdet. Såfremt dette skulle være tilfældet, er den forelæggende ret af den opfattelse, at den omstændighed, at en ung sportsudøvers aktiviteter som i det foreliggende tilfælde bliver af professionel karakter efter indgåelsen af den omhandlede tjenesteydelsesaftale, er uden relevans og ikke kan forhindre den berørte i at påberåbe sig egenskaben af »forbruger« som omhandlet i direktiv 93/13.
- 30 Den forelæggende ret har ligeledes henvist til de forskelle, der findes i medlemsstaternes praksis, og som efter dens opfattelse gør det nødvendigt at stille præjudicielle spørgsmål på dette punkt.
- 31 I en dom af 23. maj 2019 fastslog cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) således, at en basketballspiller, der som fremtidig spiller havde indgået en aftale om tjenesteydelser med et sportsagentur, hvorefter dette agentur i denne spillers interesse forpligtede sig til at føre forhandlinger med sportsklubber om ansættelse af den pågældende, mens sidstnævnte forpligtede sig til at betale det nævnte agentur et beløb, hvis størrelse afhang af de kontrakter, der blev indgået inden for rammerne af dette samarbejde, handlede som forbruger og ikke som erhvervsdrivende. I en dom af 7. november 2002 anvendte Oberlandesgericht München (den regionale appeldomstol i München, Tyskland), der traf afgørelse i en tvist mellem en ung tennisspiller og et sportsagentur, der vedrørte en aftale om tjenesteydelser svarende til den i hovedsagen omhandlede, derimod ikke bestemmelserne om forbrugerbeskyttelse på dette retsforhold.
- 32 Den forelæggende ret har ligeledes rejst andre spørgsmål, navnlig om, hvorvidt et vilkår som det i hovedsagen omhandlede kan anses for at være affattet klart og forståeligt, og om det skaber en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser som omhandlet i henholdsvis artikel 5 og artikel 3 i direktiv 93/13.
- 33 På denne baggrund har Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en aftale om levering af støttetjenesteydelser med henblik på en sportsudøvers udvikling og karriere indgået mellem en erhvervsdrivende, som udøver sin erhvervsmæssige aktivitet på området for udvikling og træning af sportsudøvere, og en mindreårig, repræsenteret af sine forældre, som på tidspunktet for aftalens indgåelse ikke udøvede en professionel aktivitet inden for den pågældende sport, omfattet af anvendelsesområdet for [direktiv 93/13]?
 - 2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, er direktiv 93/13 da til hinder for en national retspraksis, som fortolker lovgivningen til gennemførelse af dette direktiv i den nationale retsorden således, at de heri indeholdte bestemmelser om beskyttelse af forbrugeres rettigheder også finder anvendelse på sådanne aftaler?
 - 3) Såfremt det første eller det andet spørgsmål besvares bekræftende, kan en national retsinstans da foretage en vurdering af, om et kontraktvilkår, hvorefter den unge sportsudøver til gengæld for leveringen af støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sport, idet disse tjenesteydelser er specificeret i aftalen, forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, vedkommende opnår i de 15 efterfølgende år, er urimeligt som omhandlet i artikel 3 i direktiv 93/13, og ikke anse dette vilkår for et af de vilkår, som i henhold til artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 ikke kan gøres til genstand for en vurdering af, om det er urimeligt[...]?
 - 4) Såfremt det tredje spørgsmål besvares bekræftende, skal et kontraktvilkår, hvorefter den unge sportsudøver til gengæld for leveringen af støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sport, idet disse tjenesteydelser er specificeret i aftalen, forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, vedkommende opnår i de 15 efterfølgende år, [da] anses for at være affattet klart og forståeligt som omhandlet i artikel 5 i direktiv 93/13, henset til, at den unge sportsudøver på tidspunktet for aftalens indgåelse ikke havde klare oplysninger om værdien af den leverede tjenesteydelse eller om det beløb, den pågældende ville skulle betale for denne tjenesteydelse, som gjorde det muligt for den pågældende at vurdere de økonomiske konsekvenser, dette kunne have for vedkommende?

- 5) Såfremt det tredje spørgsmål besvares bekræftende, skal et kontraktvilkår, hvorefter den unge sportsudøver til gengæld for leveringen af støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sport, idet disse tjenesteydelser er specificeret i aftalen, forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, vedkommende opnår i de 15 efterfølgende år, [da] anses for at udgøre et vilkår, der bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13, henset til, at denne bestemmelse ikke fastsætter en forbindelse mellem værdien af den leverede tjenesteydelse og de omkostninger, der pålægges forbrugeren?
- 6) Såfremt det femte spørgsmål besvares bekræftende, er en afgørelse truffet af en national retsinstans, der nedsætter det beløb, som forbrugeren kan pålægges at betale til leverandøren af tjenesteydelserne, til de udgifter, leverandøren reelt har afholdt i forbindelse med leveringen af tjenesteydelserne til forbrugeren i henhold til aftalen, [da] i strid med artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13?
- 7) Såfremt det tredje spørgsmål besvares benægtende, og såfremt det kontraktvilkår, hvorefter forbrugeren til gengæld for leveringen af støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sport, idet disse tjenesteydelser er specificeret i aftalen, forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, vedkommende opnår i de 15 efterfølgende år, i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 ikke kan gøres til genstand for en vurdering af, om det er urimeligt, kan den nationale retsinstans da, idet den har fastslået, at vederlaget er åbenbart uforholdsmæssig i forhold til det bidrag, som leverandøren af tjenesteydelserne har ydet, alligevel erklære dette kontraktvilkår urimeligt på grundlag af den nationale lovgivning?
- 8) Såfremt det syvende spørgsmål besvares bekræftende, skal der da i tilfælde af en aftale indgået med en forbruger på et tidspunkt, hvor artikel 8a i direktiv 93/13[, som ændret ved direktiv 2011/83,] endnu ikke var trådt i kraft, tages hensyn til oplysningerne vedrørende de bestemmelser, som medlemsstaten har vedtaget i overensstemmelse med [...] artikel 8 [i direktiv 93/13], og som medlemsstaten har underrettet Europa-Kommissionen om i overensstemmelse med [...] artikel 8a [i direktiv 93/13, som ændret ved direktiv 2011/83,] og i bekræftende fald begrænser de oplysninger, som denne medlemsstat har givet underretning om i overensstemmelse med artikel 8a i direktiv 93/13[, som ændret ved direktiv 2011/83], da de nationale retsinstansers kompetence, når medlemsstaten har oplyst, at dens lovgivning ikke går ud over de minimumsbestemmelser, der er fastsat i dette direktiv?
- 9) Såfremt det første eller det andet spørgsmål besvares bekræftende, hvilken relevans har det [da], i lyset af artikel 17, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, sammenholdt med chartrets artikel 24, for anvendelsen af den lovgivning, som gennemfører bestemmelserne i direktiv 93/13 i den nationale retsorden, at den unge sportsudøver på tidspunktet for indgåelsen af den pågældende aftale om levering af tjenesteydelser med en varighed af 15 år var mindreårig, og at denne aftale derfor blev indgået af den mindreåriges forældre i dennes navn, idet aftalen fastsatte en forpligtelse for den pågældende til at betale et vederlag svarende til 10% af alle sine indtægter i de 15 efterfølgende år?
- 10) Såfremt det første eller det andet spørgsmål besvares benægtende, og henset til at sportsaktiviteter er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde, er en aftale om levering af tjenesteydelser med en varighed af 15 år med en ung, mindreårig sportsudøver – indgået i dennes navn af den pågældendes forældre – som forpligter denne mindreårige til at betale et vederlag svarende til 10% af alle sine indtægter i de 15 efterfølgende år, da i strid med de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i artikel 17, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, sammenholdt med chartrets artikel 24, stk. 2?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om formaliteten

- 34 A har gjort gældende, at visse af de forelagte spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling.
- 35 I første række kan det tredje til det femte spørgsmål ikke antages til realitetsbehandling, fordi den forelæggende ret med disse spørgsmål i det væsentlige ikke har anmodet Domstolen om at fortolke EU-retten, men om at anvende denne på et konkret tilfælde, navnlig ved at afgøre, om det i hovedsagen omhandlede kontraktvilkår er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, og i benægtende fald, om det er i strid med dette direktivs artikel 5 og artikel 3, stk. 1.
- 36 I anden række rejser det syvende spørgsmål et rent hypotetisk problem, idet der ikke findes noget retsgrundlag i

lettisk ret for at fastslå, om et investeringsafkast er uforholdsmæssigt stort.

- 37 I tredje række kan det niende og det tiende spørgsmål, som vedrører chartrets anvendelse på horisontale retsforhold, ikke antages til realitetsbehandling, for det første fordi spørgsmålene er for abstrakte og i det væsentlige udgør en anmodning om et responsum, og for det andet fordi chartret ikke finder anvendelse i den foreliggende sag.
- 38 I denne henseende skal det erindres, at det følger af Domstolens faste praksis, at det inden for rammerne af det ved artikel 267 indførte samarbejde mellem sidstnævnte og de nationale retter udelukkende tilkommer den nationale retsinstans, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen principielt forpligtet til at træffe afgørelse. Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at et præjudicielt spørgsmål vedrørende EU-retten er relevant. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af en EU-retlig regel savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 29.6.2023, International Protection Appeals Tribunal m.fl. (Attentat i Pakistan), C-756/21, EU:C:2023:523, præmis 35 og 36 samt den deri nævnte retspraksis).
- 39 I det foreliggende tilfælde fremgår det imidlertid ikke klart, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eller at problemet er af hypotetisk karakter. Forelæggelsesafgørelsen beskriver desuden tilstrækkeligt detaljeret de retlige og faktiske omstændigheder, som tvisten i hovedsagen indgår i, således at Domstolen er i stand til at give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål.
- 40 Navnlig fremgår det for det første hvad angår det tredje til det femte, det niende og det tiende spørgsmål af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret har rejst spørgsmålet om betydningen og rækkevidden af en række bestemmelser i direktiv 93/13 – i givet fald sammenholdt med visse bestemmelser i chartret – med henblik på at afgøre, om den kan foretage en prøvelse af, om det i hovedsagen omhandlede kontraktvilkår er urimeligt i henhold til dette direktiv. Som generaladvokaten har anført i punkt 39 i forslaget til afgørelse, har den forelæggende ret hverken anmodet Domstolen om at anvende disse bestemmelser i direktiv 93/13 på de faktiske omstændigheder i hovedsagen eller om at sætte sin egen vurdering i stedet for den forelæggende rets vurdering.
- 41 Hvad for det andet angår det syvende spørgsmåls angiveligt hypotetiske karakter, som ifølge A følger af, at der i lettisk ret ikke findes nogen mulighed for at fastslå, at et investeringsafkast er uforholdsmæssigt højt, skal det bemærkes, at inden for rammerne af den procedure, som er fastsat i artikel 267 TEUF, er Domstolens opgaver og den forelæggende rets opgaver klart forskellige, og det tilkommer udelukkende sidstnævnte at fortolke den nationale lovgivning (dom af 15.1.2013, Križan m.fl., C-416/10, EU:C:2013:8, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis). Den fortolkning af national ret, som A har fremført med hensyn til den manglende mulighed for at fastslå, at et investeringsafkast er uforholdsmæssigt højt, er imidlertid ikke tilstrækkelig til at afkræfte den formodning for relevans, der er nævnt i denne doms præmis 38.
- 42 De spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet, kan derfor antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

Det første spørgsmål

- 43 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at en aftale indgået mellem på den ene side en erhvervsdrivende, der udøver virksomhed inden for udvikling af sportsudøvere, og på den anden side en mindreårig »loven« spiller, repræsenteret af sine forældre, som på tidspunktet for indgåelsen af denne aftale ikke var professionel inden for den pågældende sport, er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde.
- 44 I denne henseende bemærkes indledningsvis, at anvendelsesområdet for direktiv 93/13 er defineret i direktivets artikel 1, stk. 1. I henhold til denne definition er formålet med dette direktiv således indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere. Der er således tale om et generelt forbrugerbeskyttelsesdirektiv, der finder anvendelse på alle erhvervssektorer (jf. i denne retning dom af 6.7.2017, Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523,

præmis 44).

- 45 Hvad angår begreberne »forbruger« og »erhvervsdrivende« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i direktiv 93/13 definerer direktivets artikel 2, litra b) og c), disse begreber som henholdsvis en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv, og en fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med de af samme direktiv omfattede aftaler handler som led i sit erhverv, hvad enten det er offentligt eller privat.
- 46 Det er således gennem en henvisning til karakteren af de kontraherende parter – om de handler inden for rammerne af deres erhvervmæssige virksomhed eller ej – at direktiv 93/13 definerer de aftaler, det finder anvendelse på (dom af 24.10.2024, Zabitoń, C-347/23, EU:C:2024:919, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 47 Følgelig finder direktiv 93/13 anvendelse i en situation, hvor en aftale blev indgået mellem på den ene side en erhvervsdrivende, der udfører virksomhed på området for udvikling af sportsudøvere, og på den anden side en mindreårig »lovende« spiller, repræsenteret af sine forældre, som ved indgåelsen af denne aftale ikke udøvede den pågældende sportsgren professionelt.
- 48 Denne konklusion kan ikke afkræftes, når forbrugeren, således som det er tilfældet i hovedsagen, efter indgåelsen af denne aftale blev professionel sportsudøver.
- 49 Det er nemlig blevet fastslået, at en persons status som »forbruger« skal vurderes på tidspunktet for indgåelsen af den omhandlede aftale (jf. i denne retning dom af 9.7.2020, Raiffeisen Bank og BRD Groupe Société Générale, C-698/18 og C-699/18, EU:C:2020:537, præmis 73, og af 24.10.2024, Zabitoń, C-347/23, EU:C:2024:919, præmis 32).
- 50 Følgelig mister en mindreårig, som på tidspunktet for indgåelsen af en aftale om støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere ikke udøvede den pågældende sportsgren professionelt, ikke sin egenskab af »forbruger« som omhandlet i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 med den begrundelse, at den pågældende er blevet professionel sportsudøver i løbet af kontraktens gennemførelse.
- 51 I denne henseende skal det tilføjes, at den omstændighed alene, at denne forbruger blev anset for at være en »lovende« spiller inden for den sportsgren, hvor han senere blev professionel spiller, ikke kan ændre den egenskab, som han havde på tidspunktet for indgåelsen af den omhandlede aftale, lige så lidt som den omstændighed, at genstanden for denne aftale var knyttet til denne sportsudøvers eventuelle fremtidige professionelle karriere.
- 52 På samme måde er den omstændighed, at den pågældende forbruger kunne have haft kendskab til eller kunne råde over potentielt vigtige oplysninger inden for den sportsgren, som den pågældende er blevet professionel spiller i, uden betydning for så vidt angår hans egenskab af forbruger på tidspunktet for indgåelsen af den omhandlede aftale.
- 53 Ifølge fast retspraksis har begrebet »forbruger« som omhandlet i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 en objektiv karakter og er uafhængigt af den konkrete viden, som den pågældende person kan have, eller de oplysninger, som denne person faktisk besidder (dom af 3.9.2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, præmis 21).
- 54 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at en aftale om levering af støttetjenesteydelser med henblik på en sportsudøvers udvikling og karriere, der er indgået mellem på den ene side en erhvervsdrivende, der udfører virksomhed inden for udvikling af sportsudøvere, og på den anden side en mindreårig »lovende« spiller, repræsenteret af sine forældre, som på tidspunktet for indgåelsen af denne aftale endnu ikke var professionel inden for den pågældende sport og derfor havde egenskab af forbruger, er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde.

Det andet spørgsmål

- 55 Det er ufornuddent at besvare det andet spørgsmål, da det kun er stillet for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares benægtende.

Det tredje spørgsmål

- 56 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 2, og artikel 8 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at en national ret i lyset af dette direktivs artikel 3 kan vurdere, om et

kontraktvilkår, der fastsætter, at en ung sportsudøver til gengæld for levering af de i aftalen omhandlede støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sport forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, er urimeligt.

- 57 I denne henseende bemærkes, at artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 bestemmer, at vurderingen af, om et kontraktvilkår er urimeligt, hverken omfatter vilkår, der vedrører definitionen af aftalens hovedgenstand, eller vilkår, der vedrører overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor, for så vidt som disse vilkår er affattet klart og forståeligt.
- 58 Det følger af Domstolens praksis, at selv om de vilkår, der er omhandlet i denne artikel 4, stk. 2, henhører under det område, der reguleres af direktiv 93/13, er de ikke omfattet af vurderingen af, om de er urimelige, for så vidt som den kompetente nationale retsinstans efter en konkret bedømmelse i hvert enkelt tilfælde når frem til, at de er blevet affattet klart og forståeligt af den erhvervsdrivende. Denne bestemmelse har således udelukkende til formål at fastlægge de nærmere regler for og omfanget af den indholdsmæssige kontrol med de kontraktvilkår, der, idet de ikke har været genstand for en individuel forhandling, beskriver hovedydelse(r)ne i de kontrakter, som indgås mellem en erhvervsdrivende og en forbruger (jf. i denne retning dom af 3.6.2010, *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2010:309, præmis 32 og 34). Det følger desuden af den nævnte bestemmelse, at den omstændighed, at et vilkår ikke er affattet klart og forståeligt, ikke i sig selv kan medføre, at det er urimeligt (dom af 13.7.2023, *Banco Santander* (Henvisning til et officielt indeks), C-265/22, EU:C:2023:578, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).
- 59 Når en aftale, som i tvisten i hovedsagen, vedrører levering af i aftalen omhandlede støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sportsgren, er et kontraktvilkår, der fastsætter, at den unge medkontraherende sportsudøver for leveringen af sådanne tjenesteydelser forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af nævnte aftale, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 87 i forslaget til afgørelse, i det foreliggende tilfælde relevant med henblik på at fastlægge såvel aftalens hovedgenstand som overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13.
- 60 Det følger heraf, at det nævnte vilkår er omfattet af anvendelsesområdet for denne artikel 4, stk. 2, og at en national domstol derfor principielt kun kan foretage en vurdering af, om vilkåret er urimeligt, hvis den når frem til den konklusion, at det ikke er affattet klart og forståeligt.
- 61 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at visse bestemmelser i direktiv 93/13 – og navnlig dets artikel 4, stk. 2 – på tidspunktet for indgåelsen af den i hovedsagen omhandlede aftale, dvs. den 14. januar 2009, imidlertid endnu ikke af Republikken Letland var blevet gennemført i denne medlemsstats retsorden, idet gennemførelsen af den nævnte bestemmelse først trådte i kraft den 1. juli 2014.
- 62 I denne forbindelse bemærkes, at artikel 8 i direktiv 93/13 udtrykkeligt giver medlemsstaterne muligheden for »inden for det område, der omfattes af dette direktiv, at vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre en mere omfattende beskyttelse af forbrugerne«.
- 63 Domstolen har heraf udledt, at medlemsstaterne ikke inden for det samlede område, der reguleres af direktiv 93/13 – og som de i dets artikel 4, stk. 2, omhandlede vilkår henhører under – kan hindres i at bevare eller vedtage strengere regler end dem, som er fastsat i direktivet selv, forudsat at de har til formål at sikre en mere omfattende beskyttelse af forbrugerne (dom af 3.6.2010, *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2010:309, præmis 35 og 40).
- 64 Når den nationale lovgivning tillader det, kan en national domstol således under en tvist vedrørende en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, vurdere, om et vilkår, som ikke er blevet individuelt forhandlet, og som bl.a. vedrører den nævnte aftales hovedgenstand, er urimeligt, selv i tilfælde, hvor dette vilkår på forhånd er blevet affattet klart og forståeligt af den erhvervsdrivende.
- 65 Det tilkommer således den forelæggende ret at efterprøve, om den nationale lovgivning på tidspunktet for indgåelsen af aftalen af 14. januar 2009 gjorde det muligt at vurdere, om et vilkår, der henhører under anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, var urimeligt, herunder i de tilfælde, hvor dette vilkår var affattet klart og forståeligt.
- 66 Henset til det ovenstående skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 2, og artikel 8 i direktiv

93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der fastsætter, at en ung sportsudøver til gengæld for levering af i aftalen omhandlede støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sportsgren forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, er omfattet af denne bestemmelses anvendelsesområde. Følgelig kan en national domstol principielt kun vurdere, om et sådant vilkår er urimeligt, på grundlag af dette direktivs artikel 3, hvis den når frem til den konklusion, at dette vilkår ikke er affattet klart og forståeligt. De nævnte bestemmelser er imidlertid ikke til hinder for en national lovgivning, der tillader domstolsprøvelse af, om det nævnte vilkår er urimeligt, selv når det er affattet klart og forståeligt.

Det fjerde spørgsmål

- 67 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, som uden yderligere præcisering begrænser sig til at fastsætte, at en sportsudøver som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale tjenesteyderen et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, skal anses for at være affattet klart og forståeligt som omhandlet i denne bestemmelse.
- 68 I denne henseende fastsætter artikel 5 i direktiv 93/13 dels, at i de aftaler, hvor alle eller nogle af de vilkår, der tilbydes forbrugeren, er i skriftlig form, skal disse vilkår altid være udarbejdet på en klar og forståelig måde, dels, at hvis der opstår tvivl om et kontraktvilkårs betydning, gælder den fortolkning, som er mest gunstig for forbrugeren.
- 69 Hvad angår kravet om kontraktvilkårs gennemsigtighed, således som det er fastsat i såvel artikel 4, stk. 2, som i artikel 5 i direktiv 93/13, har Domstolen påpeget, at dette krav ikke kan reduceres til et spørgsmål om, at vilkår formelt set blot skal være affattet grammatisk klart og forståeligt, men skal fortolkes bredt, henset til, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende hvad angår bl.a. informationsniveau (jf. i denne retning dom af 20.9.2017, Andriuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 70 Det nævnte krav om gennemsigtighed kræver således ikke blot, at et vilkår er forståeligt for den pågældende forbruger i formel og grammatisk henseende, men ligeledes, at aftalen på gennemsigtig vis beskriver, hvordan den mekanisme, som det omhandlede vilkår henviser til, konkret fungerer, og i givet fald forholdet mellem denne mekanisme og den, der er fastsat i andre vilkår, således at denne forbruger på grundlag af klare og forståelige kriterier sættes i stand til at vurdere, hvilke økonomiske følger aftalen kan få for vedkommende (jf. i denne retning dom af 12.1.2023, D.V. (Advokatsalærer – princippet om anvendelse af en timesats), C-395/21, EU:C:2023:14, præmis 36 og 37 samt den deri nævnte retspraksis).
- 71 Det tilkommer den nationale ret at efterprøve, om dette krav, henset til samtlige relevante faktiske omstændigheder, er opfyldt. Det påhviler nærmere bestemt denne ret, når denne tager alle omstændighederne i forbindelse med indgåelse af aftalen i betragtning, at efterprøve, om forbrugeren er blevet meddelt samtlige de enkeltheder, der kan have indflydelse på omfanget af vedkommendes forpligtelse, og som gør det muligt for denne at vurdere de finansielle konsekvenser heraf (jf. i denne retning dom af 12.1.2023, D.V. (Advokatsalærer – princippet om anvendelse af en timesats), C-395/21, EU:C:2023:14, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).
- 72 I denne henseende har Domstolen i forbindelse med en tvist, som vedrørte et vilkår om betaling af advokatsalærer, fastslået, at selv om det ikke kan kræves, at den erhvervsdrivende underretter forbrugeren om de endelige finansielle konsekvenser af vedkommendes forpligtelser, som afhænger af fremtidige, uforudsigelige hændelser, som er uafhængige af den erhvervsdrivendes hensigter, følger det ikke desto mindre heraf, at de oplysninger, som den erhvervsdrivende skal meddele forbrugeren inden indgåelsen af aftalen, skal sætte sidstnævnte i stand til at træffe sin beslutning forsigtigt og med fuldt kendskab til dels muligheden for, at sådanne hændelser indtræder, og dels de konsekvenser, som hændelserne kan medføre med hensyn til varigheden af den pågældende levering af juridiske tjenesteydelser (dom af 12.1.2023, D.V. (Advokatsalærer – princippet om anvendelse af en timesats), C-395/21, EU:C:2023:14, præmis 43).
- 73 I det foreliggende tilfælde tilkommer det den forelæggende ret, henset til de særlige karakteristika ved det i hovedsagen omhandlede vilkår og til alle omstændighederne i forbindelse med indgåelsen af aftalen af 14. januar 2009, at vurdere, om de oplysninger, som den erhvervsdrivende meddelte forbrugeren inden indgåelsen af aftalen, gjorde det muligt for forbrugeren at træffe sin beslutning forsigtigt og med fuldt kendskab til de finansielle konsekvenser, som indgåelsen af nævnte aftale ville have (jf. analogt dom af 12.1.2023, D.V. (Advokatsalærer – princippet om anvendelse af en timesats), C-395/21, EU:C:2023:14, præmis 44).

- 74 Hvad angår karakteristikaene ved et vilkår som det i hovedsagen omhandlede, der fastsætter størrelsen af tjenesteyderens vederlag på grundlag af en fast procentdel af medkontrahentens fremtidige indtægter for en bestemt periode, skal det bemærkes, at et sådant vilkår i sig selv kun kan anses for at gøre det muligt for den berørte at vurdere de økonomiske følger, som dette kan have for den pågældende, for så vidt som den præcist angiver de pågældende indtægter. Det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve, om den angivelse, der er indeholdt i aftalen af 14. januar 2009, hvorefter tjenesteyderens vederlag beregnes på grundlag af en fast procentdel af alle nettoindtægter fra udøvelsen af den pågældende sport, reklame, marketing og optræden i kommunikationsmedier, i sig selv kan anses for at opfylde en sådan grad af præcision. Det er ligeledes nødvendigt, at arten af de tjenesteydelser, der leveres som modydelse for det fastsatte vederlag, rimeligvis kan forstås eller udledes af en vurdering af hele den samlede aftale (jf. i denne retning dom af 3.10.2019, Kiss og CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, præmis 43).
- 75 Det tilkommer i sidste ende den forelæggende ret at efterprøve, om den pågældende på tidspunktet for indgåelsen af aftalen af 14. januar 2009 for så vidt angår såvel arten af de tjenesteydelser, som den erhvervsdrivende skulle levere, som beregningsgrundlaget for det vederlag, der skulle betales som modydelse, rådede over alle de oplysninger, der var nødvendige for, at den pågældende kunne vurdere de økonomiske konsekvenser af den aftale, han indgik.
- 76 Henset til ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 5 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, som begrænser sig til at fastsætte, at en sportsudøver som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale tjenesteyderen et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, uden at forbrugeren inden indgåelsen af nævnte aftale meddeles alle de oplysninger, der er nødvendige for, at denne kan vurdere de økonomiske konsekvenser af den aftale, vedkommende indgår i, ikke skal anses for at være affattet klart og forståeligt som omhandlet i denne bestemmelse.

Det femte spørgsmål

- 77 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der fastsætter, at en ung sportsudøver som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen, som omhandlet i denne bestemmelse, til skade for forbrugeren, såfremt dette vilkår ikke fastsætter en forbindelse mellem værdien af den leverede tjenesteydelse og de omkostninger, der pålægges forbrugeren.
- 78 Det skal i denne henseende bemærkes, at Domstolens kompetence ifølge dens faste praksis omfatter fortolkning af begreberne i direktiv 93/13 samt af de kriterier, som den nationale retsinstans kan eller skal anvende ved undersøgelsen af et kontraktvilkår i lyset af direktivets bestemmelser, idet det tilkommer den pågældende retsinstans under hensyn til disse kriterier at træffe afgørelse om et særligt kontraktvilkårs konkrete kvalifikation i lyset af de faktiske omstændigheder i det konkrete tilfælde. Det fremgår heraf, at Domstolen skal begrænse sig til at give den forelæggende ret de oplysninger, som denne skal tage hensyn til (dom af 13.7.2023, Banco Santander (Henvisning til et officielt indeks) (C-265/22, EU:C:2023:578, præmis 50).
- 79 Artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 foreskriver, at et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen.
- 80 I forbindelse med vurderingen af, om et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, er urimeligt, hvilket det tilkommer den nationale ret at foretage i henhold til artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13, påhviler det den under hensyn til alle omstændighederne i sagen at efterprøve først den eventuelt manglende overholdelse af kravet om god tro og dernæst, om der foreligger en betydelig skævhed til skade for forbrugeren som omhandlet i denne bestemmelse (dom af 13.7.2023, Banco Santander (Henvisning til et officielt indeks), C-265/22, EU:C:2023:578, præmis 63).
- 81 Med henblik på at præcisere disse begreber bemærkes for det første, at det hvad angår spørgsmålet om, under hvilke omstændigheder der opstår en sådan skævhed »til trods for kravene om god tro«, på baggrund af 16. betragtning til direktiv 93/13 må fastslås, at den nationale ret med henblik herpå skal efterprøve, om den erhvervsdrivende, ved at handle loyalt og rimeligt med forbrugeren, med rimelighed kunne forvente, at forbrugeren ville acceptere et sådant vilkår efter individuel forhandling (dom af 13.7.2023, Banco Santander (Henvisning til et officielt indeks) (C-265/22, EU:C:2023:578, præmis 64).

- 82 For det andet skal der med henblik på afgørelsen af, om et kontraktvilkår bevirker en »betydelig skævhed« mellem parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren, navnlig tages hensyn til de gældende regler i den nationale lovgivning, såfremt der ikke foreligger en aftale mellem parterne herom, med henblik på at vurdere, om, og i givet fald i hvilket omfang, aftalen stiller forbrugeren i en mindre gunstig retsstilling end den, der følger af den gældende nationale lovgivning (dom af 13.7.2023, Banco Santander (Henvisning til et officielt indeks), C-265/22, EU:C:2023:578, præmis 65).
- 83 Det er kun ved at foretage denne sammenlignende analyse, at den nationale ret kan vurdere, om, og i givet fald i hvilket omfang aftalen stiller forbrugeren i en mindre gunstig retsstilling end den, der følger af den gældende nationale lovgivning.
- 84 Når dette er sagt, kan der, således som generaladvokaten har anført i punkt 91 i forslaget til afgørelse, ligeledes tages hensyn til andre forhold med henblik på at vurdere, om der foreligger en betydelig skævhed, såsom loyal og rimelig markedspraksis på tidspunktet for den omhandlede aftales indgåelse med hensyn til vederlag inden for den pågældende sport eller de forpligtelser, som en rimeligt oplyst forbruger kunne forvente at blive underlagt, henset til denne praksis.
- 85 Endelig skal den nationale ret i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13 vurdere, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyntagen til, hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og idet der på tidspunktet for aftalens indgåelse tages hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne (jf. i denne retning dom af 4.7.2024, Caixabank m.fl. (Kontrol af gennemsigtigheden i forbindelse med et kollektivt søgsmål), C-450/22, EU:C:2024:577, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 86 I det foreliggende tilfælde skal den forelæggende ret, således som generaladvokaten har anført i punkt 95 i forslaget til afgørelse, tage hensyn til forskellige elementer, der følger af aftalen af 14. januar 2009, såsom den omstændighed, at denne aftale efter sin art indebar en risiko for A. I den nævnte aftale var det nemlig fastsat, at det vederlag, der skulle betales til A, kun forfaldt på betingelse af, at indtægterne nåede op på et beløb på mindst 1 500 EUR om måneden, at C ensidigt kunne opsiges denne aftale uden at betale kompensation, bl.a. hvis han besluttede ikke at forfølge en professionel karriere, eller at de tjenesteydelser, som A leverede, blev leveret uden sikkerhed for, at C ville opnå det tilstræbte resultat, altså at blive professionel (jf. analogt dom af 16.3.2010, Olympique Lyonnais, C-325/08, EU:C:2010:143, præmis 42).
- 87 Henset til ovenstående betragtninger skal det femte spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der fastsætter, at en ung sportsudøver som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, ikke bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser, som omhandlet i denne bestemmelse, til skade for forbrugeren, alene af den grund, at dette vilkår ikke fastsætter en forbindelse mellem værdien af den leverede tjenesteydelse og de omkostninger, der pålægges forbrugeren. Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en sådan skævhed, skal nemlig bl.a. vurderes i lyset af de gældende regler i den nationale lovgivning, såfremt der ikke foreligger en aftale mellem parterne herom, loyal og rimelig markedspraksis på tidspunktet for den omhandlede aftales indgåelse med hensyn til vederlag inden for den pågældende sportsgren samt alle omstændighederne i forbindelse med den nævnte aftales indgåelse samt alle andre vilkår heri eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne.

Om det sjette spørgsmål

- 88 Med det sjette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at en national domstol, der har fastslået, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, som omhandlet i dette direktivs artikel 3, stk. 1, nedsætter det beløb, som forbrugeren skal betale, til de udgifter, tjenesteyderen reelt har afholdt i forbindelse med gennemførelsen af aftalen.
- 89 I denne henseende foreskrives det i artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, at medlemsstaterne skal fastsætte, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.
- 90 Denne bestemmelse udgør en præceptiv bestemmelse, der har til formål at erstatte den formelle balance, som aftalen indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne (dom af 30.5.2013, Asbeek Brusse og de Man Garabito, C-488/11,

EU:C:2013:341, præmis 38).

- 91 Under disse omstændigheder skal den nævnte bestemmelse anses for en norm svarende til de nationale regler i den nationale retsorden, der har rang af ufravigelige retsgrundsætninger (dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 54), således at et urimeligt kontraktvilkår skal anses for aldrig at have eksisteret.
- 92 Hvad angår muligheden for, at en national domstol, der har fastslået, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, kan ændre indholdet af dette vilkår i stedet for blot at undlade at anvende det over for forbrugeren, skal det bemærkes, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 ikke kan forstås således, at den gør det muligt for den nationale domstol at anvende en sådan mulighed (jf. i denne retning dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 71).
- 93 Hvis det stod en national retsinstans frit for at ændre indholdet af urimelige vilkår i en sådan aftale, ville en sådan adgang kunne skade gennemførelsen af det langsigtede mål, der er nævnt i artikel 7 i direktiv 93/13. En sådan adgang kunne nemlig bidrage til at ophæve den afskrækkende virkning over for erhvervsdrivende, der opstår ved helt og holdent at undlade at anvende sådanne urimelige vilkår over for forbrugerne, for så vidt som de erhvervsdrivende fortsat ville være fristede til at anvende disse vilkår, vel vidende, at aftalen, selv hvis disse vilkår skulle blive erklæret ugyldige, ikke desto mindre ville kunne tilpasses i nødvendigt omfang af den nationale ret, således at deres interesse på denne måde blev sikret (dom af 26.3.2019, Abanca Corporación Bancaria og Bankia, C-70/17 og C-179/17, EU:C:2019:250, præmis 54).
- 94 Den omhandlede kontrakt kan i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 opretholdes, for så vidt som en sådan opretholdelse af kontrakten retligt set er mulig i overensstemmelse med reglerne i national ret, hvilket skal efterprøves ved en objektiv tilgang (dom af 3.10.2019, Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, præmis 39).
- 95 Henset til ovenstående betragtninger skal det sjette spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at en national domstol, der har fastslået, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, som omhandlet i dette direktivs artikel 3, stk. 1, nedsætter det beløb, som forbrugeren skal betale, til de udgifter, tjenesteyderen reelt har afholdt i forbindelse med gennemførelsen af aftalen.

Det syvende og det ottende spørgsmål

- 96 Det er ufornuddent at besvare det syvende og det ottende spørgsmål, idet disse kun er blevet forelagt for det tilfælde, at det tredje spørgsmål besvares benægtende.

Det niende spørgsmål

- 97 Med det niende spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 93/13, sammenholdt med chartrets artikel 17, stk. 1, og artikel 24, stk. 2, skal fortolkes således, at i det tilfælde, hvor et kontraktvilkår fastsætter, at en forbruger som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, er den omstændighed, at forbrugeren var mindreårig på tidspunktet for indgåelsen af den nævnte aftale, og at aftalen blev indgået af den mindreåriges forældre på dennes vegne, relevant med henblik på vurderingen af, om et sådant vilkår er urimeligt.
- 98 Det skal bemærkes, at chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes virke er defineret i chartrets artikel 51, stk. 1, hvorefter bestemmelserne i chartret kun er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten.
- 99 I det foreliggende tilfælde har Domstolen som svar på det første spørgsmål fastslået, at direktiv 93/13 finder anvendelse på en aftale som den i hovedsagen omhandlede, således at den nationale lovgivningsmæssige ramme, som tvisten i hovedsagen indgår i, udgør en gennemførelse af dette direktiv og dermed af EU-retten som omhandlet i chartrets artikel 51, stk. 1.
- 100 Følgelig er den forelæggende ret ved anvendelsen af direktiv 93/13 forpligtet til at overholde de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i chartret, herunder de rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 17 og 24, som vedrører henholdsvis ejendomsretten og børns rettigheder.
- 101 Hvad navnlig angår børns rettigheder, der er sikret ved chartrets artikel 24, indebærer disse bl.a. en forpligtelse til, at barnets tarv skal komme i første række i alle handlinger vedrørende børn.

- 102 Selv om direktiv 93/13 ikke henviser til mindreårige forbrugere, følger det således ikke desto mindre af chartrets artikel 24, stk. 2, og af artikel 3, stk. 1, i den internationale konvention om barnets rettigheder, der blev vedtaget af De Forenede Nationers generalforsamling den 20. november 1989, og hvortil forklaringerne til chartrets artikel 24 udtrykkeligt henviser, at barnets tarv ikke alene skal tages i betragtning ved realitetsbehandlingen af ansøgninger vedrørende børn, men ligeledes skal have indflydelse på den beslutningsproces, der går forud for denne vurdering, ved hjælp af særlige proceduremæssige garantier. Som De Forenede Nationers Komité for Barnets Rettigheder har anført, henviser udtrykket »barnets tarv« som omhandlet i denne artikel 3, stk. 1, nemlig både til en materiel ret, et fortolkningsprincip og en proceduremæssig regel (dom af 11.6.2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kvinder, der identificerer sig med værdien om ligestilling mellem kønnene), C-646/21, EU:C:2024:487, præmis 73).
- 103 Når dette er sagt, udelukker denne forpligtelse til, at barnets tarv skal komme i første række, der bl.a. påhviler den forelæggende ret, ikke, at denne ret i det foreliggende tilfælde kan tage hensyn til den omstændighed, at C's forældre, som repræsenterede ham ved indgåelsen af aftalen af 14. januar 2009, selv havde kendskab til det professionelle sportsmiljø, eller til den omstændighed, at C var fyldt 17 år på tidspunktet for indgåelsen af denne aftale.
- 104 Henset til ovenstående betragtninger skal det niende spørgsmål besvares med, at direktiv 93/13, sammenholdt med chartrets artikel 17, stk. 1, og artikel 24, stk. 2, skal fortolkes således, at i det tilfælde, hvor et kontraktvilkår fastsætter, at en forbruger som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, er den omstændighed, at forbrugeren var mindreårig på tidspunktet for indgåelsen af den nævnte aftale, og at aftalen blev indgået af den mindreåriges forældre på dennes vegne, relevant med henblik på vurderingen af, om et sådant vilkår er urimeligt.

Det tiende spørgsmål

- 105 Det er uformødent at besvare det tiende spørgsmål, da det kun er stillet for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares benægtende.

Sagsomkostninger

- 106 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbruger aftaler**

skal fortolkes således, at

en aftale om levering af støttetjenesteydelser med henblik på en sportsudøvers udvikling og karriere, der er indgået mellem på den ene side en erhvervsdrivende, der udøver virksomhed inden for udvikling af sportsudøvere, og på den anden side en mindreårig »lovende« spiller, repræsenteret af sine forældre, som på tidspunktet for indgåelsen af denne aftale endnu ikke var professionel inden for den pågældende sport og derfor havde egenskab af forbruger, er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde.

- 2) **Artikel 4, stk. 2, og artikel 8 i direktiv 93/13**

skal fortolkes således, at

et kontraktvilkår, der fastsætter, at en ung sportsudøver til gengæld for levering af i aftalen omhandlede støttetjenesteydelser med henblik på udvikling og karriere inden for en bestemt sportsgren forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, er omfattet af denne bestemmelses anvendelsesområde. Følgelig kan en national domstol principielt kun vurdere, om et sådant vilkår er urimeligt, på grundlag af dette direktivs artikel 3, hvis den når frem til den konklusion, at dette vilkår ikke er affattet klart og forståeligt. De nævnte bestemmelser er imidlertid

ikke til hinder for en national lovgivning, der tillader domstolsprøvelse af, om det nævnte vilkår er urimeligt, selv når det er affattet klart og forståeligt.

3) Artikel 5 i direktiv 93/13

skal fortolkes således, at

et kontraktvilkår, som begrænser sig til at fastsætte, at en sportsudøver som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale tjenesteyderen et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, uden at forbrugeren inden indgåelsen af nævnte aftale meddeles alle de oplysninger, der er nødvendige for, at denne kan vurdere de økonomiske konsekvenser af den aftale, vedkommende indgår i, ikke skal anses for at være affattet klart og forståeligt som omhandlet i denne bestemmelse.

4) Artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13

skal fortolkes således, at

et kontraktvilkår, der fastsætter, at en ung sportsudøver som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, ikke bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser, som omhandlet i denne bestemmelse, til skade for forbrugeren, alene af den grund, at dette vilkår ikke fastsætter en forbindelse mellem værdien af den leverede tjenesteydelse og de omkostninger, der pålægges forbrugeren. Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en sådan skævhed, skal nemlig bl.a. vurderes i lyset af de gældende regler i den nationale lovgivning, såfremt der ikke foreligger en aftale mellem parterne herom, loyal og rimelig markedspraksis på tidspunktet for den omhandlede aftales indgåelse med hensyn til vederlag inden for den pågældende sportsgren samt alle omstændighederne i forbindelse med den nævnte aftales indgåelse samt alle andre vilkår heri eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne.

5) Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse er til hinder for, at en national domstol, der har fastslået, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, som omhandlet i dette direktivs artikel 3, stk. 1, nedsætter det beløb, som forbrugeren skal betale, til de udgifter, tjenesteyderen reelt har afholdt i forbindelse med gennemførelsen af aftalen.

6) Direktiv 93/13, sammenholdt med artikel 17, stk. 1, og artikel 24, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,

skal fortolkes således, at

i det tilfælde, hvor et kontraktvilkår fastsætter, at en forbruger som modydelse for levering af støttetjenesteydelser med henblik på sportslig udvikling og karriere forpligter sig til at betale et vederlag svarende til 10% af de indtægter, som den pågældende opnår i de følgende 15 år efter indgåelsen af denne aftale, er den omstændighed, at forbrugeren var mindreårig på tidspunktet for indgåelsen af den nævnte aftale, og at aftalen blev indgået af den mindreåriges forældre på dennes vegne, relevant med henblik på vurderingen af, om et sådant vilkår er urimeligt.

Underskrifter

* Processprog: lettisk.